

II. THEMA RUIMTE

Vlaanderen is een kleine en dichtbevolkte regio, met veel industrie, een fijnmazig wegen- en spoorwegennet, veel verspreide bebouwing en een lange sliert lintbebouwing. Onze schaarse open ruimte wordt ingepalmd door verkavelingen, bedrijventerreinen, uitbreiding van havens, nieuwe autowegen, shoppingcentra, kantorencomplexen, voetbalstadions... Allemaal souperen ze ruimte op in het kleine en dichtbevolkte Vlaanderen. Heel wat van onze milieuproblemen hangen samen met een gebrekkig ruimtelijk beleid.

Door te veel verspreide bebouwing kan een groot deel van het woningbestand niet op riolering en waterzuivering worden aangesloten. Dat is één van de redenen voor de slechte waterkwaliteit in Vlaanderen. Door een groot aandeel volledig vrijstaande woningen wordt veel energie verspild, wat er toe bijdraagt dat we moeilijker aan internationale klimaatdoelstellingen kunnen voldoen. Het grote aandeel lintbebouwing en woningen in de buurt van autosnelwegen zorgt er voor dat meer mensen dan elders in Europa blootgesteld worden aan een te hoge geluidsbelasting. De vele baanwinkels en kantoren langs invalswegen werken autoverkeer in de hand, wat op zijn beurt een belangrijke oorzaak is van allerhande vormen van luchtvervuiling. Ons fijnmazig wegennet zorgt voor een grote versnippering van natuur, bos en landschap, één van de hoofdoorzaken van de achteruitgang van de biodiversiteit in Vlaanderen.

Gemeentebesturen hebben belangrijke bevoegdheden om de ruimtelijke ordening in een andere richting te sturen. De meeste gemeenten beschikken over een eigen ruimtelijk structuurplan, met een lange termijnvisie voor een duurzame ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente. Het komt er nu op aan die visie op het terrein waar te maken. Daartoe kan de gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen opmaken om de bestemming van gronden aan te passen, kan ze een grondbeleid opzetten en heeft ze de bevoegdheid om bouwvergunningen af te leveren.

Omdat we geen ruimte op overschot hebben, vraagt een duurzaam ruimtelijk beleid in de eerste plaats om investeringen in een kernversterkend beleid, waarbij ingezet wordt op reconversie van leegstaande gebouwen en invulling van niet gebruikte kavels in de stads- of dorpskern. Zo blijft er voldoende ruimte over om nieuw bos aan te planten of natuur te ontwikkelen. En zo werk je uiteindelijk aan een leefbare en bruisende gemeente.

II.1. Inbreiden om open ruimte te sparen

Kernversterking, energiebesparing en behoud van open ruimte

Voorstel verkiezingsprogramma

Vlaanderen is de meest versnipperde en verkavelde regio van Europa. Dat veroorzaakt heel wat problemen. In de eerste plaats moeten we inzetten op zuinig en intensief ruimtegebruik. Vanuit dit principe is het belangrijk dat niet-gebruikte percelen en sites in de gemeentekern ontwikkeld en gebruikt worden als woonuitbreidingsgebied. Hierdoor reserveren we voldoende ruimte voor water en natuur, beperken we ons energiegebruik en houden we de groei van het autoverkeer in de hand.

Huidige situatie

Vlaanderen is de meest versnipperde en verkavelde regio van Europa. Dat veroorzaakt heel wat problemen. Het overaanbod aan vrijstaande villa's in verkavelingen bijvoorbeeld zorgt niet alleen voor een grote verspilling van open ruimte, maar ook voor energieverpilling (zie fiche "van duurzaam bouwen naar duurzame stedenbouw"). Daarnaast lopen de kosten voor allerlei nutsvoorzieningen (zoals waterzuivering, postbedeling en gas- en elektriciteitsdistributie) enorm hoog op. Door het versnipperde bebouwingspatroon in Vlaanderen moeten we miljardeneuro meerkosten maken voor rioleringen en waterzuiveringsinstallaties. In 2008 besteedde de Vlaamse overheid hieraan 770 miljoen euro, dat is 60% van het totale milieubudget. Bij een meer aaneengesloten bebouwing kunnen dergelijke nutsvoorzieningen veel efficiënter en goedkoper worden uitgebouwd.

Verder doen zoals we nu bezig zijn is geen optie. Als de bebouwing aan het huidige tempo doorgaat, dan zal in 2050 maar liefst 41,5% van Vlaanderen bebouwd zijn. Het kleine Vlaanderen heeft dan ook veel te winnen bij een doordacht ruimtelijk beleid. In de eerste plaats moeten we inzetten op zuinig en intensief ruimtegebruik. Dit zowel om voldoende ruimte voor water en natuur te reserveren, maar ook om ons energiegebruik te beperken en de groei van het autoverkeer in de hand te houden.

Wat kan de gemeente doen

De gemeente is bevoegd voor het opmaken van gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's) en voor het afleveren van bouw- en verkavelingvergunningen. In een RUP worden bestemmingen vastgelegd die de basis vormen voor het afleveren van vergunningen.

De gemeente kan op zoek gaan naar mogelijkheden voor inbreiding en kernversterking. In een eerste stap maakt de gemeente een inventaris van de niet gebruikte woongebieden in de gemeente, en gaat na welke leegstaande panden (vroegere school, kantoor- of andere gebouwen) men kan herbestemmen. Vervolgens kan de gemeente voor dergelijke zones een RUP opmaken, waarin ze voorschriften opneemt inzake compact en duurzaam bouwen. Bouw aan een hoge woondichtheid, om zo het openbaar vervoer voldoende draagvlak te bieden. Nieuwe ecowijken in het buitenland hebben een woondichtheid van zo'n 150 inwoners/ha, wat vergelijkbaar is met de dichtstbevolkte wijken in de 19e-eeuwse gordels van de Belgische steden. In vergelijking daarmee is het ambitieniveau van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen zeer mager, 25 woningen/ha of 55 inwoners/ha. Bouwen aan een hoge dichtheid geeft de mogelijkheid om voldoende ruimte te vrijwaren voor publiek groen. En energiezuinig bouwen verlaagt de gemeentelijke impact op klimaatverandering. Bovendien maak je op die manier werk van een aantrekkelijke, levendige en duurzame woonwijken.

Acties

- Vergunningsbeleid aanpassen voor nieuwe bebouwing: voer een aantal principes in met betrekking tot woondichtheid, percentage sociale woningen, waterbeheer, parkeerplaatsen, oppervlakte gemeenschappelijk groen.
- Opmaken van een inventaris van de niet-bebouwde woongebieden (hiervoor krijgt de gemeente subsidies van de Vlaamse administratie ruimtelijke ordening) en een planning uitwerken voor de invulling van deze gebieden.
- Hiervoor RUP's opmaken.
- Zoeken naar private partners om deze zones effectief in te vullen. Het kan daarbij zowel gaan om projectontwikkelaars als om bouwgroepen (een groep gezinnen die samen een woonproject realiseren).

Wat levert dit onze gemeente op

- + Een kernversterkend beleid zorgt voor een groter draagvlak voor nutsvoorzieningen en diensten (bv. openbaar vervoer, buurtwinkels, gemeenteschool, rioleringen).
- + Door de nabijheid van wonen en diensten krijgen zachte vervoersvormen (stappen, fietsen, openbaar vervoer) een extra stimulans, waardoor autoverkeer beperkt wordt.
- + Door te kiezen voor inbreiding blijft er meer open ruimte over voor natuur, bos en landbouw
- + Er wordt bijkomende woongelegenheid in de stadskern voorzien

Deze gemeente doet het zo

Leuven – project Tweewaters

Het project Tweewaters is gelegen in een verouderd industriegebied aan de Vaartkom in Leuven. Het gebied rond de Molens van Orshoven en de voormalige silo's zal uitgroeien tot het kloppende hart van de buurt. In totaal komen er 1200 laagenergiewoningen. Door te kiezen voor kwalitatieve (middel)hoogbouw, blijft 70% van de ruimte groen. De verkeersluwe straten en gebouwen zorgen samen met het nieuwe stadsplein voor de link tussen de vaart en het achterliggende woongebied rondom het uitgestrekte park. In het parkgebied zelf zorgen zowel de Dijle als de gebouwen voor de nodige structuur en uitstraling. De rivier begeleidt ook hier het Dijlepad en structureert mee de inplanting van groen en gebouwen.

Eeklo – BPA 'Kaaiken

De stad Eeklo zet volop in op kernversterking. Inbreidingsprojecten van verschillende schaalniveaus bevinden zich in de plannings- of uitvoeringsfase: project 't Kaaiken, ecowijk Sogeta, project Lilan, project Broeders Van Liefde, herbestemming van de site Van Damme-politiezone, stadsvernieuwingsprojecten langs de spoorweg door Eeklo onder de naam 'de Melkweg'. Ruimtelijke kwaliteit, ecologisch bouwen, natuur- en waterbeheer, ontwerpen vanuit het oogpunt van voetgangers en fietsen vormen bij verschillende projecten aandachtspunten. Zo wordt bij project 't Kaaiken een waterloop opnieuw open gemaakt en moet de woonwijk Sogata een toonbeeld worden van ecologische stedenbouw.

Meer info

- Publicatie Vlaanderen in de knoop: www.bondbeterleefmilieu.be > Thema's > Ruimte & Natuur
- Subsidies register onbebouwde percelen: <http://www.rwo.be/Default.aspx?tabid=14413>

II.2. Van duurzaam bouwen naar duurzame stedenbouw

Milieu-impact en energieverbruik van woonwijken verminderen

Voorstel verkiezingsprogramma

Duurzame stedenbouw is de toekomst. Op die manier willen we de milieu-impact van wonen op grotere schaal aanpakken. Via het gemeentelijke ruimtelijk uitvoeringsplan zullen we voorwaarden opleggen rond duurzaam bouwen. Zo stappen we op van duurzaam bouwen naar duurzaam stedenbouwen.

Huidige situatie

Duurzaam en energiezuinig bouwen zit duidelijk in de lift. Maar blijft nu voornamelijk hangen op het niveau van individuele woningen. Willen we de milieu-impact van wonen aanpakken, dan moeten we dit op grotere schaal aanpakken. In een ruimtelijk uitvoeringsplan of een verkavelingsvergunning kunnen heel wat voorwaarden rond duurzaam bouwen opgenomen worden. Zo stap je op van duurzaam bouwen naar duurzaam stedenbouwen.

Wat kan de gemeente doen

De gemeente is bevoegd voor het opmaken van gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's) en voor het afleveren van bouw- en verkavelingsvergunningen. In een RUP worden bestemmingen, inrichtingsvoorwaarden en bouwvoorschriften vastgelegd. Dit vormt de basis voor het afleveren van vergunningen.

Door woningen goed te oriënteren naar de zon, maak je maximaal gebruik van zonnewarmte voor de verwarming van een woning. Goed geïsoleerde en geventileerde woningen beperken het energieverbruik, waardoor ook de luchtverontreiniging vermindert. Zo'n milieuvriendelijke maatregelen gaan hand in hand met optimaal ruimtegebruik. Een rijwoning is altijd energiezuiniger dan een vrijstaande woning omdat het warmteverlies door buitenmuren veel kleiner is. Bovendien wordt bij rijwoningen de schaarse ruimte veel beter gebruikt. Energiebesparing in woningen en energiezuinige woningen zijn tenslotte de beste remedie tegen energiearmoede en onvoorspelbare facturen door fluctuerende energieprijzen.

Op vlak van waterbeheer kan de gemeente in een nieuwe woonwijk zorgen voor een uitbouw of herwaardering van het grachtenstelsel. Daarmee zorgt ze voor voldoende opslag-, buffering- en infiltratieruimte voor overtollig regenwater in periodes van piekneerslag. Dit kan verder aangevuld worden met voorwaarden inzake groendaken, het gebruik van een regenwaterput,... De gemeente kan daarbij vertrekken van de voorspellingen inzake meer neerslag door de klimaatverandering. Zo kunnen 'climate-proof' woonwijken ontwikkeld worden.

Acties

- Kies bij de opmaak van een RUP voor woningbouw voor aaneengesloten bebouwing met een goede noordzuidoriëntatie
- Leg in het bestek voor projectontwikkelaars de nodige maatregelen op rond passiefbouw en energiebesparing
- Maak werk van gescheiden riolering en de herwaardering van het grachtenstelsel (zie fiche "Afvalwater aansluiten, regenwater afkoppelen")

Wat levert dit onze gemeente op

De kracht van je gemeente

- + Minder impact van nieuwe bouwzones op klimaatverandering en luchtkwaliteit
- + Beperken energiegebruik inwoners
- + Voorkomen van wateroverlast

Deze gemeente doet het zo

Gent – project Gasmetersite

Na jarenlang plannen zet de stad Gent belangrijke stappen om van het terrein tussen de Gasmeterlaan en de Opgeëistenlaan een nieuw stadsdeel te maken. De oude industrie maakt plaats voor woningen en groen. Het plan is zeer ambitieus op energievlak. Zo besliste de stad dat 40% van de woningen op deze site volgens het passiefhuis-principe zullen gebouwd worden. Dat zijn er 180 in totaal. Hiermee krijgt Gent in één klap de grootste passiefhuis-wijk van heel België. De andere woningen moeten voldoen aan de norm voor lage energiewoningen. Met de aandacht voor energie wil men de historische link leggen met de vroegere functie van het terrein, gasproductie. De oude gashouders worden als industrieel erfgoed bewaard en geïntegreerd in het openbaar park. Het plan heeft tot slot veel aandacht voor groenvoorzieningen. Het algemeen concept vertrekt van een minimale groennorm van 30 m² openbaar groen per inwoner.

Ieper – RUP De Vloei

Voor de ontwikkeling van een nieuwe woonwijk werd in het RUP De Vloei van de stad Ieper vertrokken van het bestaande grachtenstelsel. Op basis van een worst-case scenario voor klimaatverandering, werd berekend hoeveel waterbergingscapaciteit de beken moeten hebben om de wijk climate-proof te maken. Water wordt in dit RUP niet aanzien als een probleem, maar wel als een ruimtelijke kwaliteit, onder meer door waterinfiltratiezones en poelen te voorzien in avontuurlijke speelruimten van de wijk.

Meer info

- www.zonnigekempen.be
- www.ecopolisvlaanderen.be
- www.levendewijken.net
- www.ieper.be

II.3. Groene en blauwe RUP's

Ruimte reserveren voor natuur en water

Voorstel verkiezingsprogramma

Ruimte geven aan natuur en water zorgt ervoor dat wateroverlast bij piekneerslag vermeden wordt en biedt een leefgebied voor planten en dieren. Door het opstellen van een groene en/of blauwe RUP willen we met onze partij ruimte voor water en natuur realiseren. Op die manier willen we van onze gemeente een nog aangename plaats maken om te wonen en leven.

Huidige situatie

Het ongeordend verkavelen van open ruimte ligt mee de basis van het verdwijnen van de verbindingen tussen natuurgebieden en van de jaarlijks terugkerende wateroverlast in heel wat gemeenten. Hierdoor werden teveel woningen en bedrijfsgebouwen werden opgetrokken in overstromingsgevoelige gebieden en dreigt één op de vier planten- en diersoorten dreigt uit Vlaanderen te verdwijnen. Door de systematische verstening van de ruimte in Vlaanderen, kan regenwater niet meer op een natuurlijke manier in de bodem dringen. Het wordt massaal afgevoerd naar beken en rivieren, die de toevloed niet meer kunnen slikken en overstromen. Gemeenten die stroomafwaarts liggen dragen de gevolgen (zie fiche "wateroverlast voorkomen").

Wat kan de gemeente doen

De gemeente is bevoegd voor het opmaken van gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's) en voor het afleveren van bouw- en verkavelingsvergunningen. In een RUP worden bestemmingen vastgelegd. Dit vormt de basis voor het afleveren van vergunningen.

Ga pro-actief op zoek naar gebieden die van belang zijn voor het waterbeheer en natuurbehoud en geef ze een 'blauwe' of 'groen-blauwe' bestemming, zodat deze natte zones bewaard blijven als waterbergings- of infiltratiegebied. De gemeente kan zich hiervoor baseren op de informatie uit deelbekkenplannen en op de overstromingskaarten.

Natuur- en bosgebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk worden aangeduid door de Vlaamse overheid, natuurverbindingengebieden hiertussen door de provincies. Gelukkig kunnen ook gemeenten heel wat doen: ze zijn bevoegd voor de ecologische infrastructuur, groengebieden die voor het lokale niveau van belang zijn en kunnen een groene RUP opmaken. Zo kan een gemeente een zone aanduiden voor een bos (zie fiche "plant eens een bos").

Acties

- opmaken van groene en blauwe RUP's
- inrichten en beheren van het gebied
- openstellen van het gebied voor bezoekers en voorzien van wandelpaden

Wat levert dit onze gemeente op

- + Voorkomt wateroverlast bij piekneerslag
- + Realiseert een win-win voor natuur en mens
- + Zorgt voor een aantrekkelijke en leefbare gemeente en trekt recreanten aan
- + Creëert nieuwe kansen voor dieren en planten als leef- en verbindingsgebied

Deze gemeente doet het zo

Begijnendijk – RUP sport en groen

De gemeente Begijnendijk maakte het RUP sport en groen centrum op. De aanleiding hiervoor was de nood aan bijkomende sportinfrastructuur aansluitend aan de kern van Begijnendijk. De binnen het gemeentelijk structuurplan aangeduide locatie voor de sportterreinen en de aan de realisatie ervan gekoppelde noodzakelijke grondverwingen bieden ook opportuniteiten om de aanwezige natuurwaarden in dit gebied te versterken. In dit RUP wordt een bouwvrije zone langsheen de beekvallei van de Rogaerdenbeek aangeduid en wordt er een groene bestemming aan gegeven. Later wil de gemeente in uitvoering van haar structuurplan een algemeen RUP Beekvalleien opmaken. Hiermee wil de gemeente het raster van beekvalleien versterken als landschappelijke structuur. Tegelijkertijd kunnen ze als natte natuurverbindingen een aantal belangrijke ecologische gebieden verbinden en vergroot de toeristisch-recreatieve aantrekkelijkheid.

Ook in de gemeenten Boechout en Opwijk vindt men goede voorbeelden.

Meer info

- www.begijnendijk.be
- www.boechout.be
- www.opwijk.be.

II.4. Groen voor iedereen

Realiseer een groennorm

Voorstel verkiezingsprogramma

Groen in de omgeving van waar mensen wonen en werken heeft vele voordelen: het is een stapsteen voor planten en dieren, maar het draagt ook bij tot de leefbaarheid van een stad. Groen in de stad biedt een oplossing voor heel wat problemen waar een stedelijke omgeving geconfronteerd mee wordt. Daarom pleit onze partij voor een groennorm van 75 m²/woning. Waar onvoldoende openbaar groen is moet de gemeente eigen domeinen open stellen voor het publiek. Als dit niet voldoende is moet onze gemeente percelen opkopen en er kleine buurtparkjes van maken.

Huidige situatie

Door de relatief dichte bebouwing in Vlaanderen is er amper ruimte voor groen in gemeente- en stadskernen. Nochtans heeft openbaar en functioneel groen in de woon- en werkomgeving van mensen vele voordelen: het is een stapsteen voor planten en dieren, maar het draagt ook bij tot de leefbaarheid van een stad. Groen in de stad biedt een oplossing voor heel wat problemen waar een stedelijke omgeving geconfronteerd mee wordt.

Wat kan de gemeente doen

Een gemeente die investeert in functioneel openbaar groen investeert niet enkel in de levenskwaliteit van de gemeente, maar biedt ook een leefgebied en verbidingsnetwerk voor talloze dieren en planten. Stadsgroen helpt ook bij het afvangen van fijn stof en het onder controle houden van de temperatuur bij extreme koude of warmte. Groen biedt met andere woorden een oplossing voor klimaat- en milieuproblemen. Het is bovendien een techniek die vaak goedkoper is dan de kunstmatige alternatieven en het is nog mooi ook. Nederland stelde een groennorm in van 75 m² per woning. Dat is een mooi begin. Maar er moet ook werk gemaakt worden van kwaliteitsvol groen, op die manier kan je ook effectief voordelen realiseren met het aangeplante groen. Hiervoor kan de gemeente een groentoets installeren: deze toets geeft aan welke voordelen het groen moet opleveren.

Daarnaast kan een gemeente ook werk maken van een groenfonds. Waarbij de gemeente bij de realisatie van harde infrastructuur zoals de aanleg van een nieuwe weg, het bouwen van een nieuw sportcomplex of een sociale woonwijk een percentage van het geïnvesteerde kapitaal in een fonds steekt voor de aankoop, beheer en openstelling van natuurgebieden of bossen.

Acties

- Voer een groennorm in van minimum 75 m² per woning. Maak ook werk van een groentoets, die er voor zorgt dat het aangeplant groen ook effectief milieu-, natuur- en economische voordelen oplevert.
- Besteedt aandacht aan de inplanting van groen in de planningsfase van een nieuw infrastructuurproject.
- Inwoners die in een straal van 500 m geen groenvoorzieningen hebben, hebben een lagere woonkwaliteit. Voorzie daarom in bereikbaar groen voor alle inwoners van de gemeente.
- De gemeente beschikt vaak zelf over heel wat groen of braakliggende terreinen die ingericht en opengesteld kunnen worden: OCMW-gronden, gemeentelijke eigendommen, pleinen, bermen, ...
- Richt een groenfonds op.

Wat levert dit onze gemeente op

- + Leef- en verbindingsgebied voor dieren en planten
- + Een aantrekkelijke en aangename woon- en werkomgeving.
- + Verlaagt het microklimaat met enkele graden, houdt water vast en zorgt voor een betere luchtkwaliteit.
- + Huizen in het groen stijgen in waarde. Baten van de actie, dit kan zowel economisch, ecologisch als sociaal zijn.

Deze gemeente doet het zo

Gent – biologische waarderingskaart

De stad Gent liet in 1999 en in 2009 grondig zijn biodiversiteit inventariseren. Dat leverde een 'biologische waarderingskaart' op, die een goed beeld geeft van de huidige natuur.

Dendermonde - groenstructuurplan

Dendermonde stelde in samenwerking met de Vlaamse Overheid een groenstructuurplan op, die kan dienen als studiecasi bij de handleiding voor stedelijke groenplannen in Vlaanderen

Meer info

- www.degroenestad.nl
- www.natuurpunt.be/lokalebiodiversiteit
- www.natuurenbos.be > groenstructuur

II.5. Een gemeentelijk grondbeleid

Via een actief grondenbeleid staat de gemeente sterker om de gewenste ruimtelijke visie te realiseren

Voorstel verkiezingsprogramma

Ruimte is schaars. Vanuit dat principe vindt onze partij een gedegen ruimtebeleid zeer belangrijk. Via een actief grondenbeleid willen we werk maken van een ruimtelijke beleidsvisie in onze gemeente. Op die manier kunnen we bouwen aan een ecologisch netwerk, maar ook een sociaal woonbeleid uitstippelen.

Huidige situatie

Als een gemeente de bestemming van een grond wil aanpassen, bv. voor een groen of blauw RUP (zie fiche "groene en blauwe RUP's"), stoot men vaak op het probleem van eigendomsrechten. Als deze gronden ingekleurd zijn als woon(uitbreidings)gebied, bedrijventerrein of landbouwzone, zal na een zachte bestemmingswijziging de grond (veel) minder waard zijn. Dan is aankoop in der minne, onteigening van deze gronden of het betalen van een fikse planschadevergoeding de enige mogelijke oplossing om de nieuwe bestemming te realiseren. Voor vele gemeenten is dat financieel niet haalbaar, waardoor goede voornemens uit het gemeentelijk structuurplan of waterbeheerplannen dode letter blijven.

Een gemeentelijk grondbeleid kan ook ingezet worden om sociale doelstellingen te realiseren, bv. via het aanbieden van sociale kavels voor de eigen inwoners op gronden van de gemeente.

Wat kan de gemeente doen

Zet een lokale grondenbank op en breng hierin de eigen onbebouwde gemeentelijke gronden onder. De gemeente kan daarnaast zelf strategisch gelegen gronden aankopen en onderbrengen in de grondenbank.

Bouw een eigen gemeentelijke grondregie uit, door de gronden uit de grondenbank in te zetten als ruilgronden voor onbebouwde kavels die gelegen zijn in lintbebouwing, infiltratiegebieden of zones met interessante natuurwaarden. Die gronden kunnen geruild worden met gronden uit de grondenbank van de gemeente. Zo voorkom je dat dure onteigeningen moeten worden uitgevoerd of planschadevergoedingen moeten worden betaald.

Om middelen te verwerven voor een gemeentelijk grondbeleid, kan de gemeente een belasting invoeren op niet bebouwde percelen. Dergelijke belasting zorgt er enerzijds voor dat deze percelen bewoonbaar gemaakt en bebouwd worden en ontraadt grondspeculatie. Heel wat gemeenten, kerkfabrieken hebben onbenutte percelen liggen binnen de uitbreidingszone van natuurgebieden. Door deze gronden in beheer te geven aan terreinbeherende instanties draag je als gemeente bij aan de verwezenlijkingen van de Vlaamse natuurdoelstellingen en creëer je tegelijkertijd toegankelijke natuur waar je inwoners kunnen genieten en ontspannen.

Acties

- Een eigen gemeentelijk grondregie met een grondenbank opzetten. De gemeente kan dit ook realiseren via een autonoom gemeentebedrijf.
- Ruiloperaties opzetten tussen eigen gronden en gronden gelegen in groene of blauwe RUP's.

De kracht van je gemeente

- Nagaan of er nog ongebruikte percelen liggen in uitbreidingszones van natuurgebieden. Indien dit zo is, contact opnemen met terreinbeherende instanties betreffende beheer of verkoop van deze gronden.

Wat levert dit onze gemeente op

- + Meer garanties voor de realisatie van de gemeentelijke ruimtelijke beleidsvisie
- + Bescherming van ecologische waardevolle gebieden
- + Het toewijzen van sociale kavels op gemeentelijke bouwgronden

Deze gemeente doet het zo

Zemst – grond- en pandenbeleid

De gemeente Zemst heeft een eigen grond- en pandenbeleid. Om een nieuwe planologische bestemming te geven aan bouwgrond in landschappelijk waardevol gebied ruidde Zemst centraal gelegen gemeentelijke bouwgronden om. Zo werd de verdere lintbebouwing ingedijkt en vrijwaarde de gemeente het resterende landschappelijk waardevol landbouwgebied.

Antwerpen – grond- en pandenbeleid

In het kader van het Grond- en Pandenbeleid van de Stad Antwerpen koopt AG Vespa, het vastgoedbedrijf van de stad Antwerpen, verkrotte panden op in achtergestelde buurten en tracht hier door hernieuwbouw of verbouwing positieve impulsen te geven in en rond de stadskern en bij te dragen aan een betere woonomgeving. Jaarlijks koopt het bedrijf een dertigtal leegstaande en verwaarloosde krotten op. Die krijgen een grondige renovatiebeurt of worden afgebroken en vervangen door een kwalitatieve nieuwbouw. Nadien verkoopt AG Vespa de woningen op de private markt. Met de opbrengst hiervan worden weer nieuwe projecten gefinancierd. Naast de klassieke ééngezinswoningen worden ook panden bestemd voor commerciële uitbating, kleine en grotere appartementen en meergezinswoningen te koop aangeboden. De verkoop gebeurt met biedingen onder gesloten omslag, aan vaste prijzen en via notariële openbare verkopen.

II.6. Een mobiliteitsplan voor de gemeente

Verhoog de leefbaarheid van het centrum.

Voorstel verkiezingsprogramma

Druk autoverkeer brengt verschillende ongemakken met zich mee: verkeersdrukte, verkeersonveiligheid en lucht- en geluidshinder. Met een doordacht mobiliteitsplan willen we met onze partij het autoverkeer in het centrum beperken, lucht- en geluidshinder verminderen en een alternatief voor de wagen promoten. Op die manier willen we van onze stad een aangename plek maken om te wonen en werken.

Huidige situatie

Heel wat van onze steden worden op dit moment geconfronteerd met druk auto- en zelfs vrachtverkeer, ondanks alle inspanningen om het verkeer goed te geleiden, historische centra verkeersvrij te maken en het gebruik van openbaar vervoer en de fiets te stimuleren. Dat verkeer brengt heel wat kosten voor de samenleving met zich mee, zoals luchtvervuiling en geluidshinder. Het bedreigt de bereikbaarheid (door congestie) en de leefbaarheid van onze steden en ondermijnt het gebruik van (snel en efficiënt) openbaar vervoer en de fiets (door concurrentie in de ruimte, conflicten tussen snel en traag verkeer...).

Wat kan de gemeente doen

Door in het hart van de stad het verkeer te weren en in de rest van de stad sterk te beperken, worden steden opnieuw aangename plekken om te vertoeven, wonen en werken. Dat kan gerealiseerd worden met een doordacht mobiliteitsplan dat het autoverkeer in de stad beperkt, luchtvervuiling door verkeer vermindert en alternatieven voor de wagen stimuleert. Weer de auto uit de historische kerncentra, voer een milieuzonering in zodat vervuilende voertuigen uit de stad worden geweerd en/of hef een tol op autoverkeer.

Acties

- Voer een milieuzonering in
- Richt een autovrij gebied in
- Hef een tol
- Beperk parkeerruimte en voer hoge parkeerkost door
- Leg Park & Ride-zones of stadsrandparkings aan
- Voer een goed parkeergeleidingssysteem in.

Wat levert dit onze gemeente op

- + Een aantrekkelijke leef- en werkomgeving
- + Stad als voortrekker
- + Een bereikbare stad
- + Inkomsten uit tolheffing / parkeerkosten

Deze gemeente doet het zo

Gent

De stad Gent won op 20 oktober 2009 de CIVITAS Award die jaarlijks wordt uitgereikt aan Europese steden die een consequent en duurzaam mobiliteitsbeleid voeren. Fietsen

De kracht van je gemeente

vormt het hart van het Gentse mobiliteitsbeleid. De stad gaf prioriteit aan het creëren van een grote voetgangerszone in de binnenstad, de ontwikkeling van een fietsroutenetwerk, ... Deze inspanningen worden aangevuld door belangrijke openbaar vervoersinitiatieven.

Meer info

- Publicatie Eindrapport Duurzame Mobiele Steden: www.mobielvlaanderen.be > studies & onderzoek

II.7. Inrichten van straten

Maak van de straten veilige en gezellige plekken

Voorstel verkiezingsprogramma

We moeten straten zodanig inrichten dat de verkeersveiligheid van elke gebruiker gegarandeerd wordt. In het bijzonder moeten we letten op het comfort van de zwakke weggebruikers. We trekken in onze gemeente resoluut de kaart van duurzame mobiliteit waarbij veiligheid en comfort van zwakke weggebruikers centraal staat.

Huidige situatie

We moeten straten zodanig inrichten dat de verkeersveiligheid van elke gebruiker gegarandeerd wordt. In het bijzonder moeten we letten op het comfort van de zwakke weggebruikers. Vaak ontbreken er voet- of fietspaden of zijn ze in slechte staat. Uit een recent onderzoek van de Vlaamse overheid in 2011 blijkt dat het comfort van de Vlaamse fietspaden onvoldoende scoort. Vooral het trillingscomfort scoort slecht door gebruik van niet-monolithische materialen zoals klinkers of tegels.

Wat openbaar vervoer betreft staan bussen en trams vaak mee in de file aan te schuiven door een gebrek aan goede verkeerslichtenbeïnvloeding of door het ontbreken van aparte bus- of tramstroken. Ook de schuilgelegenheid en informatievoorziening aan de haltes laat soms te wensen over.

Ten slotte is er het autoverkeer: auto's dienen de maximumsnelheid te respecteren, maar een slechte straatinrichting met te veel ruimte voor de auto zorgt ervoor dat deze beperking niet wordt nageleefd. Wat het parkeren betreft nemen bovengronds heel wat kostbare ruimte in beslag die voor andere doeleinden zou kunnen gebruikt worden.

Wat kan de gemeente doen

De gemeente kan resoluut de kaart trekken van duurzame mobiliteit waarbij veiligheid en comfort van zwakke weggebruikers centraal staat. Straten moeten veilige, gezellige plekken zijn waar het goed is om te leven en te wonen.

Acties

- Openbaar vervoer: uitstulpende haltes in de bebouwde kom, verkeerslichtenbeïnvloeding of aparte beddingen bij druk verkeer, comfortabele toegankelijke bushaltes met informatievoorziening.
- Binnen de bebouwde kom zone 30 invoeren en maatregelen nemen die het verkeer afremmen (bv. wegversmalling of de aanleg van rijwegkussens of verkeersdrempels).
- Aanleg van comfortabele fiets- en voetpaden met duurzaam materialengebruik en veilige oversteekplaatsen.
- Aandacht voor de toegankelijkheid van de straat voor personen met een handicap: toegankelijke haltes, gebruik van blindegeleidetegels, verkeerslichten uitgerust met rateltickers voor blinden en slechtzienden, ...
- Inrichting van straten waar de auto niet centraal staat: bv. fietsstraten (permanent) waar de fiets voorrang heeft op het autoverkeer, uitbouw van voetgangerszones waar auto's niet toegelaten worden, inrichting van speelstraten tijdens vakantieperiodes (tijdelijk)
- Parkeerplaatsen: zo veel mogelijk ondergronds bouwen en het aantal parkeerplaatsen beperken. Voorkomen dat er conflicten ontstaan bij het parkeren met andere zwakke weggebruikers.

De kracht van je gemeente

→ Voorzien van speciale parkeerplaatsen voor autodelers

Wat levert dit onze gemeente op

- + Betere verkeersveiligheid en aantrekkelijke straten om in te wonen
- + stimuleren om te fietsen, te wandelen of het openbaar vervoer te gebruiken
- + minder autoverkeer en parkeerplaatsen betekent meer ruimte voor de aanleg van fietsenstallingen, bomen, ...

Deze gemeente doet het zo

Gent

inrichting van fietsstraten, gebruik van uitstulpende haltes, aparte tram- en busbeddingen, speelstraten in vakantieperiodes.

Meer info

- Goede praktijkvoorbeelden fietspaden en -stallingen Fietsersbond
<http://www.fietsersbond.be/publicaties/goedepraktijken#fietspaden>
- Vademecum fietsvoorzieningen, vademecum voetgangersvoorzieningen en vademecum duurzaam parkeerbeleid
<http://www.mobielvlaanderen.be> > vademecums
- Openbaar vervoer: www.treintrambus.be, studie over uitstulpende haltes:
http://www.treintrambus.be/images/stories/studie_uitstulpende_halten.pdf
- Vademecum Veilige wegen en kruispunten
<http://wegen.vlaanderen.be/vademecums/index.php>

II.8. Werk aan een positief trage wegenbeleid

Ruimte voor mobiliteit en omgeving

Voorstel verkiezingsprogramma

Trage wegen hebben vele voordelen: het zijn aangename wegen om te wandelen en fietsen, ze vormen een leef- en verbindingsgebied voor planten en dieren en zijn beladen met cultuurhistorische waarde. Onze partij wil de bestaande trage wegen in de gemeente beter beschermen en onderhouden. De gemeente moet daarvoor een inventaris maken van de bestaande trage wegen. Waar nodig moeten ze weer worden vrijgemaakt. Een aangepaste bewegwijzering en een opname in de gemeentelijke stratenplannen maken ze voor iedereen toegankelijk en bruikbaar.

Huidige situatie

Ons Vlaamse land ligt bezaaid met trage wegen: verbindingen voor niet-gemotoriseerd verkeer veldwegen, vroegere treinbeddingen en bospaden. Deze trage wegen bieden veel mogelijkheden en voordelen. Een paradijs voor zachte weggebruikers, van belang voor natuurverbinding, beladen met cultuurhistorische waarde en uitermate geschikt voor heel wat vormen van duurzame recreatie. Daarom zou het jammer zijn ze te laten verkommen.

Wat kan de gemeente doen

Door een gedegen trage wegenbeleid te voeren kan de meerwaarde van een fijnmazig trage wegennet worden verzilverd. Aan de basis van zo'n beleid ligt het behoud, herstel en de multifunctionele ontwikkeling van trage wegen. Een lokaal bestuur kan meer doen dan louter haar wettelijke handavings- en onderhoudsplicht. In eerste instantie brengt de gemeente het netwerk in kaart en evalueert dit samen met haar inwoners. Ze koppelt herstelacties aan de noden en wensen van de inwoners. De gemeente promoot ook het gebruik van trage wegen: veel gebruikte wegen vergen minder onderhoud. De gemeente vertaalt het trage wegenplan naar andere gemeentelijke plandocumenten, als die opgemaakt worden of aan vernieuwing toe zijn. Zo ontstaat een samenhangende gemeentelijke beleidscyclus. Het fijnmazig netwerk van trage wegen opnemen in het mobiliteitsplan, gemeentelijk natuurontwikkelingsplan en ruimtelijk structuurplan, biedt meer mogelijkheden om individuele trage wegen te beschermen, te herwaarderen of te heropenen, want aan deze beleidsdocumenten worden later acties en budgetten gekoppeld.

Acties

- Inventariseer en evalueer de trage wegen samen met de inwoners. Herstel trage wegen en stel een onderhoudsplan op. Stimuleer je inwoners om de trage wegen te gebruiken door trage wegenplannen, naambordjes of vermeld de wegen op het stratenplan.
- Stel een subsidiereglement op voor inwoners die voetwegen onderhouden. Behandel vragen voor het verleggen en afschaffen evenwichtig (openbaar onderzoek, adviesvraag aan GECORO of MINAraad).

Wat levert dit onze gemeente op

- + meer verkeersleefbaarheid
- + een net voor duurzame en veilige mobiliteit
- + open en toegankelijk woonkernen en buitengebieden

De kracht van je gemeente

+ landschapskwaliteit

Deze gemeente doet het zo

Kampenhout (en vele andere...)

Kampenhout inventariseert en evalueert het tragewegennet op haar grondgebied samen met haar inwoners, maakt de ingepalmde en dichtgegroeide tracés open en voorziet ze van naamborden. Met tragewegenkaarten per deelgemeente stimuleert ze het gebruik van de trage wegen bij haar eigen bevolking.

Zwevegem

De gemeente Zwevegem geeft eigenaars of aangelanden van een trage weg een subsidie per lopende meter om deze te onderhouden. Zo vermindert de onderhoudslast aanzienlijk, worden de inwoners gesensibiliseerd en blijven de trage wegen open.

Meer info

- Publicatie "[Leidraad tragewegenbeleid](#)" (september 2009)
- Publicatie "Wegwijs in de trage wegen, van planning tot uitvoering": www.tragewegen.be/wegwijs
- Publicatie "Natuurtechnische inrichting van trage wegen": www.tragewegen.be/nti
- Website van Trage Wegen vzw: www.tragewegen.be